

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

RADA

ZALECENIE RADY

z dnia 10 marca 2014 r.

w sprawie ram jakości staży

(2014/C 88/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292 w związku z art. 153 i 166,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Kryzys szczególnie mocno dotknął młodzież. W ostatnich latach w niektórych państwach członkowskich stopa bezrobocia wśród młodzieży osiągnęła najwyższy poziom w historii i nic nie wskazuje na to, by w krótkim okresie miała zmaleć. Kluczem do wprowadzenia młodych ludzi na rynek pracy jest zwiększanie ich szans na zatrudnienie oraz podnoszenie ich produktywności.
- (2) Płynne przechodzenie z etapu edukacji do etapu zatrudnienia jest nieodzowne do zwiększania szans młodych ludzi na rynku pracy. Podniesienie poziomu wykształcenia młodych ludzi oraz ułatwienie im przechodzenia do etapu zatrudnienia są niezbędne, by zrealizować cel strategii „Europa 2020”, którym jest osiągnięcie do 2020 roku 75-procentowego wskaźnika zatrudnienia wśród osób w wieku od 20 do 64 lat. W wytycznej nr 8 dotyczącej polityk zatrudnienia państw członkowskich wezwano państwa członkowskie do wprowadzania w życie programów mających pomóc młodym ludziom, zwłaszcza niepracującym, niekształącym się ani nieszkolącym, znaleźć pierwsze zatrudnienie, zdobyć doświadczenie zawodowe lub możliwość dalszego kształcenia i szkolenia, w tym stażu, oraz do podejmowania szybkich działań w przypadku utraty pracy przez młodzież⁽¹⁾.
- (3) W ciągu ostatnich dwudziestu lat ważnym sposobem wchodzenia na rynek pracy stały się staże.

- (4) Jeżeli staże, w szczególności powtarzające się, zastępują stałe zatrudnienie – zwłaszcza najniższe stanowiska, które zazwyczaj oferuje się stażystom – pojawiają się koszty społeczno-ekonomiczne. Ponadto staże niskiej jakości, a w szczególności staże charakteryzujące się ograniczonymi treściami dydaktycznymi, nie prowadzą do znacznego wzrostu produktywności ani nie dają pozytywnych efektów sygnalizacyjnych (ang. *signalling effect*). Koszty społeczne mogą powstawać także w związku ze stażami bezpłatnymi: mogą one ograniczać szanse na karierę zawodową osobom znajdującym się w gorszej sytuacji społeczno-ekonomicznej.
- (5) Istnieją dowody na związek między jakością stażu a rezultatem w zakresie zatrudnienia. Wartość stażu jako etapu przejściowego ułatwiającego zatrudnienie jest zależna od jego jakości pod względem treści dydaktycznych i warunków pracy. Wysokiej jakości staże dają bezpośrednią korzyść w postaci większej produktywności, pozwalają lepiej dostosowywać umiejętności do potrzeb rynku pracy oraz stymulują mobilność, w szczególności dzięki ograniczaniu kosztów ponoszonych zarówno przez przedsiębiorstwa szukające odpowiednich pracowników, jak i przez stażystów szukających pracy.
- (6) W zaleceniu Rady w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży⁽²⁾ zwrócono się do państw członkowskich, aby zapewniły wszystkim młodym ludziom w wieku do 25 lat – w ciągu czterech miesięcy od uzyskania przez nich statusu osoby bezrobotnej lub zakończenia przez nich kształcenia formalnego – dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia, przygotowania zawodowego lub stażu.
- (7) Liczne badania i ankiety wykazały, że problem jakości dotyczy znacznego odsetka staży, w szczególności tych, w przypadku których żadna instytucja edukacyjna ani szkoleniowa nie jest bezpośrednio odpowiedzialna za treści dydaktyczne ani warunki pracy.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2010/707/UE z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. L 308 z 24.11.2010, s. 46).

⁽²⁾ Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1.

- (8) Dane wskazują, że od wielu stażystów wymaga się jedynie wykonywania zadań pomocniczych. Wysokiej jakości staż musi dostarczać także rzetelnych i wartościowych treści dydaktycznych. Oznacza to między innymi, że musi przewidywać zdobycie konkretnych umiejętności, nadzór i opiekę nad stażystą oraz monitorowanie jego postępów.
- (9) Zidentyfikowano także problemy w odniesieniu do warunków pracy, np. długie godziny pracy, brak zabezpieczenia społecznego, zagrożenia dla zdrowia, bezpieczeństwa i higieny pracy, niskie wynagrodzenie lub niską rekompensatę kosztów bądź też brak wynagrodzenia i brak rekompensaty kosztów, brak jasności co do mających zastosowanie przepisów prawnych, a także nadmiernie długi okres trwania stażu.
- (10) W niektórych państwach członkowskich i sektorach staże są obecnie nieuregulowane, a jeżeli podlegają regulacjom, regulacje te są bardzo zróżnicowane, a ich aspekty jakościowe czy sposoby realizacji – różne. Z powodu braku ram regulacyjnych lub instrumentu regulacyjnego, lub też z powodu braku przejrzystości co do warunków pracy w ramach staży i co do ich treści dydaktycznych wiele podmiotów oferujących staż może wykorzystywać stażystów jako tanią czy nawet darmową siłę roboczą.
- (11) Ramy jakości staży wesprą poprawę warunków pracy podczas staży oraz poprawę ich treści dydaktycznych. Głównym elementem ram jakości staży jest pisemna umowa o staż, w której określa się jego cele edukacyjne, odpowiednie warunki pracy, prawa i obowiązki oraz rozsądny okres jego trwania.
- (12) Jedną z przyczyn niskiej jakości staży jest brak informacji; to problem znacznie powszechniejszy w przypadku staży niż w przypadku stałego zatrudnienia. Bardziej rygorystyczne wymogi przejrzystości odnośnie do ogłoszeń lub powiadomień o stanowiskach stażowych pozwoliłyby poprawić warunki pracy i zwiększyć mobilność transgraniczną.
- (13) Kluczową rolę w opracowywaniu, wdrażaniu i monitorowaniu polityki i programów szkoleniowych odgrywają partnerzy społeczni. Współpraca partnerów społecznych, podmiotów oferujących doradztwo zawodowe przez całe życie oraz stosownych organów mogłaby służyć zapewnieniu stażystom ukierunkowanych informacji o dostępnych możliwościach rozwoju kariery, o zapotrzebowaniu rynku pracy na umiejętności oraz o prawach i obowiązkach stażystów. Ponadto partnerzy społeczni mogą pomóc ułatwić wdrażanie ram jakości staży, w szczególności poprzez opracowywanie i udostępnianie prostych i zwięzłych wzorów umów o staże, które to wzory mogłyby być wykorzystywane w szczególności przez mikroprzedsiębiorstwa i dostosowane do ich specyficznych potrzeb. W kontekście ram działań z lipca 2013 r. na rzecz zatrudnienia młodzieży europejscy partnerzy społeczni przyjęli do wiadomości, że Komisja zamierza przedstawić wniosek w sprawie zalecenia Rady w tej dziedzinie, i zapowiedzieli wsparcie dla działań państw członkowskich zmierzających do poprawy jakości staży.
- (14) Jednym z wyzwań jest zwiększanie mobilności transgranicznej stażystów w Unii, po to by wspomóc rozwój prawdziwego europejskiego rynku pracy. Przeszkodę dla rozwoju transgranicznej mobilności stażystów stanowi obecna różnorodność przepisów. Ponadto stwierdzono, że niektórym państwom członkowskim przyjmującym stażystów zdarza się napotykać problemy o charakterze administracyjnym i prawnym związane z mobilnością transgraniczną stażystów. W tym kontekście ważne są informacje o prawie stażystów do mobilności transgranicznej, zwłaszcza o prawach przewidzianych w dyrektywie 2004/38/WE⁽¹⁾. Dzięki określeniu zasad i wytycznych mających służyć za punkt odniesienia ramy jakości staży ułatwią dostęp do staży transnarodowych.
- (15) Opracowanie ram jakości staży zwiększy przejrzystość. Ponadto mogłoby pomóc rozszerzyć zakres EURES o płatne staże, a tym samym ułatwić mobilność.
- (16) Programy państw członkowskich promujące i oferujące staże mogą być wspierane finansowo z funduszy europejskich. Ponadto wsparciem dla staży – za pośrednictwem gwarancji dla młodzieży – będzie „Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych”, ukierunkowana na osoby młode z regionów Unii najbardziej dotkniętych bezrobociem młodzieży i współfinansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) na lata 2014–2020. EFS wraz z „Inicjatywą na rzecz zatrudnienia ludzi młodych” mogą być wykorzystywane w celu zwiększenia liczby i podniesienia jakości programów staży prowadzonych przez państwa członkowskie. Dotyczy to ewentualnego udziału w kosztach staży, w tym pod pewnymi warunkami w części świadczenia pieniężnego. Mogą one również mieć udział w kosztach innego rodzaju szkoleń podejmowanych przez stażystów poza stażem, np. kursów językowych.
- (17) Komisja rozpoczęła szczegółowy program wspierania pomocy technicznej w ramach EFS, aby pomóc państwom członkowskim ustanowić programy staży przy wsparciu z EFS. Program ten zapewnia doradztwo strategiczne, operacyjne i polityczne organom krajowym i regionalnym rozważającym ustanowienie nowych programów staży lub modernizację programów już istniejących.
- (18) W rezolucji z maja 2011 r. w sprawie usystematyzowanego dialogu z młodzieżą poświęconego jej zatrudnieniu Rada stwierdziła, że potrzebne są dobre jakościowo ramy odnoszące się do praktyk, po to by zagwarantować wartość edukacyjną takiego doświadczenia.
- (19) W konkluzjach Rady z dnia 17 czerwca 2011 r. pt. „Promowanie zatrudnienia młodzieży w celu realizacji
- (¹) Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77).

założeń strategii »Europa 2020« zwrócono się do Komisji o przedstawienie wytycznych w sprawie warunków wysokiej jakości staży przez stworzenie ram jakości staży.

- (20) W rezolucji z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie komunikatu pt. „W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu” Parlament Europejski zwrócił się do Komisji o jak najszybsze przedstawienie wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie ram jakości staży oraz o określenie minimalnych standardów sprzyjających oferowaniu i odbywaniu staży wysokiej jakości.
- (21) W konkluzjach z dnia 28–29 czerwca 2012 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji, by sprawdziła możliwość rozszerzenia zakresu portalu EURES o staże.
- (22) W konkluzjach z dnia 13–14 grudnia 2012 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o szybkie zakończenie prac nad ramami jakości staży.
- (23) Pakietem z dnia 6–7 grudnia 2012 r. na rzecz zatrudnienia młodzieży Komisja rozpoczęła konsultacje z partnerami społecznymi na temat ram jakości staży. Odpowiadając, partnerzy społeczni UE poinformowali Komisję, że nie zamierają rozpocząć negocjacji w sprawie niezależnej umowy na podstawie art. 154 TFUE.
- (24) W konkluzjach z dnia 27–28 czerwca 2013 r. Rada Europejska potwierdziła, że na początku 2014 r. należy wprowadzić ramy jakości staży.
- (25) Ramy jakości to ważny punkt odniesienia pozwalający określić, czym jest dobrej jakości oferta stażu, o której mowa w rozporządzeniu Rady w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży.
- (26) Jak stwierdzono w rocznej analizie wzrostu gospodarczego na 2014 r., kluczowe znaczenie ma ułatwianie przechodzenia ze szkoły do życia zawodowego, zwłaszcza poprzez zwiększanie dostępności dobrej jakości staży i przygotowania zawodowego.
- (27) Do celów niniejszego zalecenia za staże uznaje się ograniczoną w czasie praktykę zawodową, płatną lub bezpłatną, obejmującą komponent uczenia się i szkolenia, podejmowaną w celu zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego z myślą o zyskaniu większych szans na zatrudnienie oraz ułatwiającą podjęcie stałego zatrudnienia.
- (28) Niniejsze zalecenie nie obejmuje praktyk zawodowych będących elementem programu kształcenia formalnego lub kształcenia i szkolenia zawodowego. Staże, których treść jest uregulowana przepisami prawa krajowego i których ukończenie jest obowiązkowe w celu uzyskania dostępu do określonych zawodów (np. w medycynie, architekturze), nie są objęte niniejszym zaleceniem.
- (29) Z uwagi na charakter i cele niniejszego zalecenia nie należy go interpretować jako uniemożliwiającego państwom członkowskim zachowania lub ustanowienia przepisów korzystniejszych dla stażystów niż przepisy niniejszym zalecane,

NINIEJSZYM ZALECA PAŃSTWOM CZŁONKOWSKIM, BY:

1. Poprzez wdrożenie poniższych zasad ram jakości staży podniosły jakość staży – w szczególności w odniesieniu do treści dydaktycznych i treści szkoleniowych oraz warunków pracy – w celu ułatwienia przechodzenia z etapu edukacji, bezrobocia lub bierności zawodowej do etapu zatrudnienia.

Zawieranie pisemnej umowy o staż

2. Wymagały, by staże były oparte na pisemnej umowie zawieranej na początku stażu między stażystą a podmiotem oferującym staż.
3. Wymagały, by w umowach o staż określono: cele edukacyjne, warunki pracy, fakt, czy podmiot oferujący staż wypłaci stażystcie świadczenie pieniężne lub rekompensatę kosztów, prawa i obowiązki stron wynikające z mającego zastosowanie prawa UE i prawa krajowego, a także okres trwania stażu – zgodnie z zaleceniami 4–12.

Cele dydaktyczne i szkoleniowe

4. Promowały wzorcowe rozwiązania w odniesieniu do celów dydaktycznych i szkoleniowych, aby pomóc stażystom zdobyć praktyczne doświadczenie i odpowiednie umiejętności; zadania przydzielone stażystcie powinny umożliwiać osiągnięcie tych celów.
5. Zachęcały podmioty oferujące staż do przydzielania stażystom opiekunów, którzy pokierują stażystami w trakcie wykonywania zadań oraz będą monitorowali i oceniali ich postępy.

Warunki pracy mające zastosowanie do stażystów

6. Dopilnowały, by respektowane były prawa stażystów oraz warunki ich pracy zgodnie z mającym zastosowanie prawem UE i prawem krajowym, w tym ograniczenia związane z maksymalnym tygodniowym czasem pracy, minimalny dzienny i tygodniowy czas odpoczynku, a w stosownym przypadku minimalny wymiar przysługującego urlopu.
7. Zachęcały podmioty oferujące staż do sprecyzowania, czy oferują także ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenie od wypadków oraz zwolnienia chorobowe.
8. Wymagały, by umowa o staż zawierała informację, czy przewidziano świadczenie pieniężne lub rekompensatę kosztów, a jeżeli tak – w jakiej wysokości.

Prawa i obowiązki

9. Zachęcały zainteresowane strony do zadbania, by w umowie o staż określono prawa i obowiązki stażysty oraz podmiotu oferującego staż, w tym w stosownym przypadku zasady przyjęte przez ten podmiot w zakresie poufności i praw własności intelektualnej.

Rozsądny okres trwania stażu

10. Zapewniły rozsądny okres trwania stażu, który co do zasady nie przekracza sześciu miesięcy, z wyjątkiem przypadków gdy uzasadniony jest dłuższy okres, biorąc pod uwagę praktykę krajową.

11. Poinformowały o okolicznościach i warunkach pozwalających przedłużyć lub wznowić staż po wygaśnięciu pierwotnej umowy o staż.
12. Zachęcały do praktyki określania w umowie o staż, że stażysta lub podmiot oferujący staż mogą wypowiedzieć umowę na piśmie z zachowaniem okresu wypowiedzenia odpowiedniego względem okresu trwania stażu i stosownej praktyki krajowej.

Odpowiednie uznawanie stażu

13. Promowały uznawanie i walidowanie wiedzy, umiejętności i kompetencji nabytych w trakcie stażu i zachęcały podmioty oferujące staż do ich poświadczania w formie certyfikatu na podstawie oceny.

Wymogi przejrzystości

14. Zachęcały podmioty oferujące staż, by w ogłoszeniach i powiadomieniach o naborze zamieszczały informacje o warunkach stażu, w szczególności o tym, czy przewidziano świadczenie pieniężne lub rekompensatę kosztów oraz ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenie od wypadków; zachęcały podmioty oferujące staż, by podawały informacje o zasadach rekrutacji, w tym o odsetku stażystów zrekrutowanych w ostatnich latach.
15. Zachęcały służby zatrudnienia oraz inne podmioty oferujące doradztwo zawodowe, by dostarczając informacji o stażach, stosowały wymogi przejrzystości.

Staż transgraniczne

16. Ułatwiały transgraniczną mobilność stażystów w Unii Europejskiej między innymi poprzez doprecyzowanie krajowych ram prawnych dotyczących staży oraz poprzez ustalenie przejrzystych zasad przyjmowania stażystów z innych państw członkowskich i wysyłania stażystów do innych państw członkowskich, a także poprzez ograniczenie formalności administracyjnych.
17. Zbadały możliwość wykorzystania rozszerzonej sieci EURES oraz wymiany informacji o płatnych stażach poprzez portal EURES.

Korzystanie z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych

18. W okresie programowania 2014–2020 korzystały z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, mianowicie z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a w stosownym przypadku również z „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych”, w celu zwiększenia liczby i podniesienia jakości staży, w tym poprzez skuteczne partnerstwo z wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

Stosowanie ram jakości staży

19. Przedsięwzięły odpowiednie środki, aby jak najszybciej zastosować ramy jakości staży.

20. Do końca 2015 roku przedstawiły Komisji informacje o środkach przedsięwziętych zgodnie z niniejszym zaleceniem.

21. Promowały aktywny udział partnerów społecznych w stosowaniu ram jakości staży.

22. Promowały aktywny udział służb zatrudnienia, instytucji edukacyjnych oraz organizatorów szkoleń w stosowaniu ram jakości staży,

ODNOTOWUJE, ŻE KOMISJA ZAMIERZA:

23. Rozwijać ścisłą współpracę z państwami członkowskimi, partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami w celu szybkiego zastosowania niniejszego zalecenia.

24. We współpracy z państwami członkowskimi, w szczególności za pośrednictwem Komitetu Zatrudnienia, monitorować postępy w stosowaniu ram jakości staży na podstawie niniejszego zalecenia oraz analizować skutki realizowanych polityk.

25. Opracować sprawozdanie ze stosowania niniejszego zalecenia na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie.

26. Współpracować z państwami członkowskimi, partnerami społecznymi, służbami zatrudnienia, organizacjami młodzieży i stażystów oraz innymi zainteresowanymi stronami w celu promowania niniejszego zalecenia.

27. Zachęcać i wspierać państwa członkowskie, w tym przez promowanie wśród nich wymiany wzorcowych rozwiązań, by korzystały z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub innych funduszy europejskich na okres programowania 2014–2020 w celu zwiększania liczby i podniesienia jakości staży.

28. Przeanalizować razem z państwami członkowskimi możliwość rozszerzenia zakresu portalu EURES o płatne staże oraz założenia specjalnej strony internetowej poświęconej krajowym ramom prawnym dotyczącym staży.

Sporządzono w Brukseli dnia 10 marca 2014 r.

W imieniu Rady

I. VROUTSIS

Przewodniczący